

Ptaki chronione w Polsce, część 2

1. Rząd: Krótkonogie

Rodzina: Jerzykowate

Jerzyk zwyczajny (*Apus apus*)

Występuje najliczniej w miastach i większych ludzkich osiedlach, w których znajdują się wysokie budynki. Pierwotne środowisko występowania, to góry. U nas jest średnio liczny ptakiem lęgowym.

Większą część swojego życia spędza w locie i tylko lęgi zmuszają go do przerywania lotu. Ptak ten w locie poluje i je, śpi, kopuluje. Noc spędza gromadnie na wysokości 1000-2000 m. Korzysta tam z ciepłych prądów powietrza, dużą część czasu szybując.

Jerzyki zjadają owady chwytane w locie, czasem z powierzchni wody. Dla piskląt gromadzą owady w podgardlu w postaci grudek, złożonych z setek owadów zlepionych śliną.

Jerzyk zwyczajny gnieździ się na wysokich budynkach we wszelkiego rodzaju szparach i wyłomach. Rzadko gnieździ się w lasach wysoko w dziuplach, na skałach, jeszcze rzadziej w budkach lęgowych. Samiec i samica tworzą parę na całe życie. Jest przywiązany do jednego miejsca lęgowego. Gniazdo może eksploatować przez kilkanaście lat. Jest to płytka wyściółka o średnicy 15 cm, zbudowana z materiału chwytanego w locie zmieszanego ze śliną.

2. Rząd: Kraskowate

Rodzina: Zimorodki

Zimorodek (*Alcedo atthis*)

Przebywa w pobliżu zbiorników wodnych, najchętniej nad rzekami z rwącą wodą z porośniętymi krzewami i drzewami brzegami. Granica pionowego występowania to 2000 m n.p.m.

Nie odbywa regularnych wędrówek. Zimuje nad nie zamarzającymi rzekami, część przenosi się na południe. Lubi przesiadywać nad wodą. Lot szybki, prostoliniowy, tuż nad wodą.

Zjada głównie małe rybki, na które czatuje na gałęzi. Nurkuje po nie pod wodę. Pod wodą przebywa krótko. Zjada też wodne owady.

Gniazdo zakłada w norze w urwistym brzegu, czasem daleko od wody. Zimorodek buduje ją sam, od kilku dni do kilku tygodni. Korytarz o szerokości 11-20 cm w skarpie jest poziomy i ma długość od 20 cm do nawet 1 m. Na końcu korytarza znajduje się bardziej przestronna komora lęgowa.

Rodzina: Dudki

Dudek (*Upupa epops*)

Występuje rzadko na terenie całej Polski. Zasiedla otwarte przestrzenie, skraje lasów, pobliza pastwisk i łąk.

Ptak wędrowny. Na zimę odlatuje do Afryki we wrześniu i październiku. Wraca w kwietniu. Świetnie porusza się po ziemi. Jest dość płochliwy.

Żywi się dużymi owadami (potrafi pędraki wyciągać prosto z gleby), ślimakami, dżdżownicami, czasem płazami.

To gatunek monogamiczny. Gnieździ się w dziuplach (najczęściej wierzby), chociaż nierzadko także w szczelinach starych domów i pod korzeniami, czasem w skrzynkach lęgowych. Gniazdo nie jest uporządkowaną konstrukcją, wysłane odchodami bydła domowego, mchem.

Rodzina : Kraski

Kraska (*Coracias garrulus*)

W Polsce kraskę można zobaczyć na Mazurach, w okolicach Przasnysza oraz doliny Biebrzy i Narwi.

Preferuje tereny o suchym i ciepłym mikroklimacie. Skraje lasów, niewielkich skupisk drzew, zawsze w pobliżu otwartych przestrzeni. Kraska lata podobnie jak gołąb, wrona.

Zdobycy chwyta na ziemi. Jest ptakiem wędrownym. Do Polski przylatuje w kwietniu lub maju. Odlatuje w sierpniu lub wrześniu. Chętnie przesiaduje na szczytach suchych drzew lub liniach energetycznych.

Duże owady, drobne kręgowce, owoce (jesienią i w małych ilościach).

Gniazduje w dziupli drzewa po dzięciołach czarnych lub zielonych, szczelinach skalnych, czasem w budkach lęgowych. Poza Polską gniazduje także w norach wydrążonych w urwiskach. Wyprowadza jeden lęg w roku.

Rodzina : Żółny

Żółna zwyczajna (*Merops apiaster*)

Zimuje na południe od Sahary. Preferuje otwarte środowiska, w pobliżu piaszczystych i gliniastych urwisk.

Jest ptakiem wędrownym. Przylatuje w maju i czerwcu. Odlatuje w sierpniu. To bardzo ruchliwy i towarzyski ptak. Gniazduje w koloniach. Lubi przesiadywać w grupach. Jest to ptak płochliwy. Żółna szybko macha skrzydłami, po czym następuje faza szybowania, podobna do lotu jaskółki.

Zjada owady: błonkówki, motyle, chrząszcze, muchówki, prostoskrzydłe. Owady chwyta zazwyczaj w locie. Owady z żądlami najpierw kilkakrotnie miażdży i dopiero potem zjada. Z żądłówek zjada głównie osy.

Gniazduje w samodzielnie wykonanej głębokiej norze w urwisku o piaszkowym lub gliniastym podłożu. Długość norki ma około 1 m.

3. Rząd: Kukułkowe

Rodzina: Kukułkowate

Kukułka, kukułka zwyczajna (*Cuculus canorus*)

Zasiedla obszary leśne za wyjątkiem zwartych kompleksów. W Polsce średnio liczna.

Jest ptakiem wędrownym. Przylatuje od kwietnia do maja, odlatuje od sierpnia do początku października. Zimuje w Afryce.

Zjada owady, szczególnie gąsienice motyli, także te włochate, których inne ptaki śpiewające nie zjadają. Poluje także na większe owady.

Jest pasożytem lęgowym. Swoje jaja podrzuca do gniazd ptaków wróblowatych. Pierwsze lęgnie się pisklą kukułki, które instynktownie wyrzuca jaja gospodarza. Gospodarzami w Polsce są najczęściej

pliszka siwa, świergotek drzewny, piegża, pokrzewka jarzębata, gąsiorek, pleszka, kopcuszek, trzcinniczek. Rozwój zarodkowy kukułki jest bardzo krótki. Pisklę kukułki wykluwa się zwykle jako pierwsze. Instynktownie pisklęta kukułki wypychają jaja lub pisklęta gospodarza z gniazda.

4. Rząd: Łażce

Rodzina: Dzięciołowate

Dzięcioł biało-grzbiety (*Dendrocopos leucotos*)

To największy nasz dzięcioł pstry.

W Polsce jest bardzo rzadkim gatunkiem. Można go spotkać na wschodzie kraju. Preferuje lasy z wieloma starymi, próchniejącymi drzewami. Najliczniej występuje w Puszczy Białowieskiej.

Prowadzi osiadły tryb życia. Tylko czasem koczuje. Poza lęgami żyje samotnie. Polując na larwy kuje w starych lub spróchniałych drzewach liściastych. Broni swojego terytorium. Intruzów ostrzega bębnieniem w drzewo.

Zjada owady, głównie larwy chrząszczy, które wyszukuje w drewnie. Zjada także orzechy i jagody.

Jest monogamiczny. Do lęgów przystępuje w kwietniu. Dziupłę dzięcioł ten wykuwa najczęściej w drzewach starych, próchniejących.

Dzięcioł biało-szyi (*Dendrocopos syriacus*)

Występuje w niewielkich lasach liściastych, ogrodach i parkach, na wszach Europy, Azji Mniejszej oraz na bliskim Wschodzie. U nas występuje rzadko. Jego obecność w Polsce wynika z rozprzestrzeniania się gatunku na północ.

Prowadzi osiadły tryb życia. Mimo to w ostatnich latach zasięg występowania tego gatunku sukcesywnie się powiększa. To samotnik. Tylko poza okresem lęgowym łączy się w pary. Czasem można spotkać kilka osobników w jednym miejscu, ale zwykle dotyczy to obszarów, gdzie znajduje się pod dostatkiem pożywienia. Ptak ten jest agresywny wobec dzięcioła dużego.

Zjada owady, pająki i nasiona. Dzięcioł ten szuka pokarmu w szczelinach kory. Rzadko kuje w drzewie. Pisklęta są karmione również jagodami.

Gniazduje raz w roku w dziupli, którą sam wykuwa w pniu drzewa liściastego, dość nisko nad ziemią.

Dzięcioł czarny (*Dryocopus martius*)

W Polsce spotykany na terenie całego kraju, ale nie jest zbyt liczny. Preferuje rozległe lasy iglaste i mieszane.

Prowadzi osiadły tryb życia. Dzięcioł ten, podobnie jak i inne, rozkuwa korę drzew w poszukiwaniu pokarmu. Kucie zaczyna od nasady drzewa. Otwory są podłużne. Mogą mieć długość nawet 1 m. Dość często przebywa także na ziemi. Ptak ten jest samotnikiem. Ponieważ jest bardzo płochliwy, trudno go obserwować.

Zjada larwy i poczwarki owadów, mrówki, chrząszcze.

Ptaki te łączą się w pary z początkiem roku. Terytorium lęgowe to obszar nawet 400 ha. Gnieździ się w dziupli wykutej przez siebie w drzewie o grubym pniu, najczęściej w buku lub sośnie. Budowa dziupli zaczyna się w marcu.

Dzięcioł duży (*Dendrocopos major*)

W Polsce dzięcioł ten jest szeroko rozpowszechniony i spotkać go można na terenie całego kraju. Preferuje najróżniejsze zadrzewienia, najczęściej lasy, ale także parki.

Prowadzi osiadły tryb życia. Jest aktywny za dnia.

Zjada owady i ich larwy. Owadów poszukuje w drzewie, kując otwory nawet na głębokość 10 cm. Dietę mięsną uzupełnia owocami i nasionami drzew iglastych. Zimą odwiedza karmniki. Latem zjada także jaja i pisklęta wróblowatych. Dzięcioł ten spija też soki drzew po wcześniejszym wykonaniu otworów lub całych obrączek w pniu. Dzięcioł ten znosi szyszki do tak zwanej kuźni. Umieszcza szyszkę w szczeliny pnia i wydłubuje dziobem nasiona. Po pewnym czasie zmienia szyszkę na nową. Obecność stosu szyszek pod drzewem zdradza obecność tego ptaka w pobliżu.

Jest monogamiczny, zwykle przez jeden sezon. Ptak ten wykuwa dziuple (obie ptci)

Dzięcioł średni (*Dendrocopos medius*)

W Polsce nie jest liczny. Zamieszkuje najchętniej lasy liściaste i parki na nizinach i w dolinach rzek.

To ptak osiadły. Prowadzi dzienny tryb życia.

Zjada owady i ich larwy. Ofiary zbiera z pnia drzewa oraz liści i gałęzi. Dzioba rzadziej używa do kucia niż dzięcioł duży. Zjada też nasiona, owoce.

Wyprowadza jeden lęg w roku. Dziupłę wykuwa dość nisko nad ziemią.

Dzięcioł trójpalczasty (*Picoides tridactylus*)

Zamieszkuje lasy iglaste Europy, Azji i Ameryki Północnej, z przewagą świerków. W Polsce to ptak nieliczny lęgowy lub bardzo nieliczny. Można go u nas spotkać w Karpatach i w Puszczy Białowieskiej. Zasiedla tylko naturalne drzewostany.

Nie jest zbyt płochliwy. Dzięcioł ten w charakterystyczny sposób obrączkuje drzewo. Obrączki zaczynają się od 1 m i ciągną się aż po sam czubek drzewa. Obrączki nie zawsze są pełne i są oddalone od siebie co 6-15 cm. Ptak ten przez cały rok przebywa w swoim rewirze.

Poluje na owady, w zimie zjada także nasiona. Korzysta też z soków drzew, które sam obrączkuje.

Gniazduje w dziupli, którą sam wykuwa w spróchniałym lub wysuszonym drzewie. Na ogół co roku wykuwa nową dziuplę. Dziupla może się znajdować na wysokości 1-6 m.

Dzięcioł zielonosiwy (*Picus canus*)

W Polsce nie jest gatunkiem liczny. Gniazduje wyjątkowo. Preferuje środowisko leśne, szczególnie starych lasów liściastych, ale też cmentarze, ogrody, sady i parki.

Prowadzi osiadły lub koczujący tryb życia. Chętnie przebywa na ziemi w poszukiwaniu mrówek.

Poluje na owady, ich larwy, także na mrówki. Jesienią zjada też jagody i owoce. Zimą czasem pojawia się przy karmnikach. Lubi wówczas zjadać tłuszcz, nasiona i chleb.

Wyprowadza jeden lęg w roku. Dziuple wykuwa w topolach, bukach, lipach, dębach. Czasem zajmuje też gotowe dziuple.

Dzięcioł zielony (*Picus viridis*)

Występuje w Polsce, ale nielicznie. Zamieszkuje obrzeża lasów mieszanych i liściastych, w pobliżu rzek, starych parkach, ogrodach. Pionowy zasięg występowania to 1500 m n.p.m. Preferuje tereny wyżynne.

Prowadzi dzienny tryb życia. Prowadzi typowo nadrzewny tryb życia. Jest ptakiem osiadłym. Zimuje u nas. Lot jest falisty, słychać dobrze trzepot skrzydeł.

Zjada owady, głównie mrówki, które zjada z ziemi. Zimą rozkopuje mrowiska do głębokości nawet 1 m. Zjada też czasem nasiona.

Jest to gatunek monogamiczny. Gniazdo zakłada w dziupli wykutej w miękkim drewnie, w połowie wysokości drzewa. Korzysta także z już gotowych dziupli. Wykucie dziupli zajmuje dzięciołowi zielonemu 28 dni. Samiec zaczyna budowę. Samica potem mu pomaga.

Dzięciołek (*Dendrocopos minor*)

Zamieszkuje przerzedzone lasy i ich skraje, parki, zadrzewienia. Jest obecny w Europie i Azji. U nas nie jest liczny.

Prowadzi osiadły lub koczowniczy tryb życia. Głos jaki wydaje przypomina głos pustułki. Bębni w drzewo równo i w równych odstępach. Prowadzi skryty tryb życia. W zimie, co jest wyjątkowe u dzięciołów, dzięciołek potrafi się przyłączyć do stada innych gatunków ptaków. Dziupla służy nie tylko do rozrodu, ale także jako schronienie i noclegownia przez cały rok, szczególnie zimą.

Zjada owady. W zimie dietę uzupełnia nasionami. Wierzba jest ulubionym drzewem dla dzięciołka pod kątem poszukiwania pokarmu.

Kuje dziuple w drzewie. Wyprowadza jeden lęg w roku w okresie od połowy maja do początku czerwca.

5. Rząd : Kuraki

Rodzina: Gluszcowate

Cietrzew (*Lyrurus tetrix*)

W Polsce nieliczny. Skraje lasów, poręby, chętnie w pobliżu pól z gryką. Preferuje lasy iglaste. W górach występuje powyżej górnej granicy lasu.

Prowadzi osiadły tryb życia. Jest dość skryty. Lot z fazą ślizgu, trzepot skrzydłami mocny i głośny. Odgłos jaki wydaje cietrzew to bulgoczący świst wydawany przez samca podczas toków i gdakanie kury

Zjada pokarm roślinny, latem zjada dużo bezkręgowców. Zimą lubi zjadać pąki brzozy.

Jest poligamiczny. Znany jest z wiosennych toków. Toki odbywają się rano, zawsze gromadnie w tym samym miejscu. Gniazduje na ziemi. Gniazdo jest starannie ukryte, w dużej odległości od tokowiska. Wyprowadza jeden lęg w roku. Samica sama wodzi pisklęta. Toki odbywają się cały rok za wyjątkiem środka lata i zimy.

Od dawna obserwuje się spadek liczebności cietrzewia. Jest to związane z malejącą liczbą torfowisk i bagien, które są ich naturalnym środowiskiem, ale także przyczynia się do tego rozwój turystyki, narciarstwa, stosowanie chemii w ochronie roślin. Niegdyś był to gatunek łowny.

Kogut cietrzewia nie zawsze rozpoznaje samicę swego gatunku, z czego biorą się mieszańce z głuszcem lub bażantem.

Głuszek (*Tetrao urogallus*)

W Polsce nieliczny, obecny na pięciu izolowanych obszarach. Zamieszkuje rozległe, gęste bory z gęstym poszyciem, w pobliżu torfowisk z wełnianką.

Prowadzi osiadły tryb życia. Zażywa kąpiele piaskowych na leśnych wydmach.

Głuszek potrafi z głośnym trzepotem skrzydeł szybko wznieść się w powietrze.

Zjada rośliny - jagody, pąki drzew, trawy, a latem także bezkręgowce. Zimą zjada igły drzew iglastych, pąki i pędy. Połyka też drobne kamyki, które ułatwiają trawienie pokarmu w żołądku (gastrolity).

Jest poligamiczny. Znany z toków. Samiec zapada wieczorem na drzewo. Rano na nim zaczyna tokowanie, rozkładając wachlarzowaty ogon. Wyciąga głowę do góry i wydaje różne odgłosy zwane kłapaniem, trelowaniem, korkowaniem lub odbojem i szlifowaniem. Pod koniec ostatniej części nagle głuchnie. Końcowa część toków i kopulacja odbywa się na ziemi. Gniazdo buduje na ziemi, jest nieosłonięte. Kura sama wodzi pisklęta.

Jeszcze do niedawna w Polsce to był ptak łowny. Liczebność tego gatunku w Polsce jest dramatycznie niska. Jedną z przyczyn jest osuszanie podmokłych terenów leśnych i w ogóle starodrzewów. W Polsce dziś głuszek znajduje się pod ścisłą ochroną i wymaga ochrony czynnej. Od 1 lutego do 31 maja chroniona jest w promieniu 500 m od tokowisk strefa, zwana ochronną. Przez resztę roku strefa ochronna wynosi 200 m.

Rodzina: Bażantowate

Przepiórka (*Coturnix coturnix*)

Ptak ten występuje prawie w całej Europie i w dużej części Azji. Zimuje w Afryce i Indiach. Liczebność tych ptaków w Polsce może ulegać dużym wahaniom. Przepiórka preferuje pola uprawne, łąki, szczególnie mozaikowe uprawy z miedzami.

Przepiórka jest ptakiem wędrownym, co stanowi nie lada wyjątek w rodzinie kurowatych w naszym kraju. Zimę spędza w okolicy Morza Śródziemnego i w środkowej części Afryki. Ptak ten jest aktywny nocą i za dnia. Wędrówki odbywają się w nocy. Wędrówki mogą się odbywać samotnie lub w stadzie i mogą przebiegać różnymi trasami. Jednorazowo ptaki mogą pokonać nawet 850 km.

Przepiórka ma zwyczaj przegrzebywania nogami ziemi w poszukiwaniu pokarmu.

Ptak ten prowadzi skryty tryb życia pośród wysokich traw. Jest trudna w obserwacji.

Zjada nasiona chwastów i innych roślin, które rosną na polach. Dietę roślinną uzupełnia owadami i pająkami oraz mięczakami.

W naszym kraju przepiórki przystępują do rozrodu od maja do końca lipca. Zwykle wyprowadza jeden lęg w roku, czasem zdarzają się dwa. Zarówno samiec jak i samica może łączyć się z wieloma osobnikami przeciwnej płci. Samiec składa w podarunku samicom pokarm i wyszukuje miejsca do gniazdowania.

To najmniejszy przedstawiciel rzędu grzebiących, żyjący w Polsce.

Jest to jedyny wędrowny kurak, żyjący w naszym kraju.

Już po 6-7 tygodniach życia ptaki te mogą przystępować do rozrodu.

Jaja z jednego zniesienia mogą ważyć tyle ile waży samica.

6. Rząd : Brodzące

Rodzina: Czaple

Czapla biała (*Ardea alba*)

Cieplejsze rejony wszystkich kontynentów. Do Polski zalatuje bardzo rzadko. W okresie lęgowym zamieszkuje duże obszary trzcin, delty rzek, niewielkie zbiorniki wodne, zarośla mangrowe. W Polsce jest to skrajnie nieliczny ptak lęgowy.

Tworzy duże kolonie. W locie nogi są wysunięte i wyprostowane poziomo poza koniec ogona, uderzenia skrzydłami są powolne i głębokie.

Zjada zwierzęta bagienne i wodne, szczególnie owady i małe ryby.

Gnieździ się w koloniach czasem nawet po kilka tysięcy par. Najczęściej gniazduje w trzcinach.

Czapla siwa (*Ardea cinerea*)

W Polsce nie jest liczna. Zawsze przebywa w pobliżu zbiorników wodnych.

Podczas lotu szyja jest esowato zgięta. Żeruje na płytkich zbiornikach, czatując nieruchomo na zdobycz zwykle w płytkiej wodzie. Poluje też na lądzie. Odlatuje na zimę w listopadzie, przylatuje do nas od połowy marca do połowy kwietnia. Cześć czapli pozostaje na zimę w Polsce. Lata powoli machając skrzydłami.

Zjada ryby, płazy, gady, drobne ssaki, większe owady. Czaple mogą łowić ryby jedynie w płytkiej wodzie o głębokości do 60 cm.

Gatunek monogamiczny. Gnieździ się w koloniach na wysokich drzewach w pobliżu zbiorników wodnych. Wyprowadza 1 lęg w roku. Czaple łączą się w pary na początku wiosny po rytualnych zalotach. Korzystają przez wiele lat z tych samych gniazd. Gniazda buduje samiec i samica. Młode karmią oboje rodzice. Pisklęta są rzekomymi gniazdownikami. Po miesiącu młode są w stanie już opuścić gniazdo. Potrafią dobrze latać dopiero po 8-9 tygodniach.

Rodzina: Bocianowate

Bocian biały (*Ciconia ciconia*)

Preferują otwarte tereny z luźnym zadrzewieniem, pola, łąki, mokradła, pola uprawne i łąki. Unika terenów leśnych i górskich. W Polsce jest średnio liczny.

Jest ptakiem wędrownym. Przyłot do Polski ma miejsce od marca do początku kwietnia, odlatuje od sierpnia do września. Rzadko niektóre osobniki pozostają na zimę. Lubi szybować wysoko na ziemią

(lot żaglowy). Podczas lotu szyja i nogi są wyciągnięte poziomo. Przed poderwaniem się do lotu podskakuje. To ptak towarzyski. W czasie migracji tworzy stada. Także podczas żerowania można spotkać całe grupy bocianów. Bociany wydają charakterystyczny odgłos. Jest to tak zwane klekotanie. Głos ten jest wytwarzany poprzez szybkie kłapanie dziobem. Bocian przy tym odchyła ciągle głowę do tyłu. To ptak o dziennej aktywności. Wobec rywali potrafi być agresywny.

Zjada zwierzęta takie jak gryzonie, chrząszcze, koniki polne, żaby, węże krety, dżdżownice, ryby.

Gatunek monogamiczny. Pary łączą się ze sobą prawdopodobnie na całe życie. Gniazda zakłada w obrębie ludzkich osiedli na drzewach, słupach, dachach, kominach. Elementem zachowań godowych jest klekotanie.

Bocian jest symbolem polskiej wsi i jednym ze zwiastunów wiosny.

W rejonie Morza Śródziemnego oraz na Bliskim Wschodzie bociany się odstrzeliwuje. Jest to proceder nielegalny.

Bocian czarny (*Ciconia nigra*)

Zamieszkuje rozległe lasy ze zbiornikami wodnymi, bagna, łąki, brzegi rzek w dolinach. Jest obecny na nizinach i w górach - na terenie całego kraju. Największa jego liczebność występuje na wschodzie Polski.

Bocian czarny żeruje w głębszej wodzie niż bocian biały. Jest ptakiem wędrownym. Przylatuje pod koniec marca i kwietniu, odlatuje od końca sierpnia do początku października. Zimuje w południowej i wschodniej Afryce.

Zjada wodne owady, ryby, żaby i traszki.

Gniazdo buduje na wysokim drzewie, czasem na wysokich skałach. Jedno zniesienie w roku.

7. Rząd: Żurawiowe

Rodzina: Żurawie

Żuraw zwyczajny (*Grus grus*)

Na zimowiska odlatuje do Afryki, a także południowej części Azji. Preferuje bagna, torfowiska, tereny podmokłe, polany i pola uprawne.

To ptak wędrowny, choć niektóre osobniki pozostają na zimę. Podczas migracji tworzą duże stada. Raz na 2-4 lata żurawie pierzą się. Ma to miejsce pod koniec maja i w czerwcu. Na 5 tygodni ptaki tracą zdolność lotu. Podczas migracji w powietrzu tworzą klucze.

Zjada pokarm pochodzenia roślinnego oraz drobne zwierzęta. Odżywia się korzeniami, liśćmi, nasionami, owocami, owadami, dżdżownicami, drobnymi ssakami, płazami i gadami. Czasem zjadają ryby, jaja ptasie oraz pisklęta.

Samiec i samica łączy się w parę na całe życie. Na zakończenie zimy żurawie odbywają wspaniałe tańce godowy, podczas którego podskakują, stroszą się, kłaniają. W roku ma miejsce tylko jeden lęg. Gniazdo budowane jest na ziemi lub w płytkiej wodzie, ma kształt sterty o wysokości nawet 50 cm i średnicy 1 m.

8. Rząd: Siewkowe

Rodzina : Siewczkowate

Czajka (*Vanellus vanellus*)

Zasiedla podmokłe tereny nizinne, wilgotne łąki, z niskimi zaroślami, pola uprawne.

W okresie godowym samce wykonują akrobacje podczas lotu. Zaniepokojone - atakują wroga. Do Polski przylatują od końca lutego do marca. Odloty zaczynają się w sierpniu. Czajka jest bardzo czujna. W obronie gniazda może zaatakować nawet człowieka. Przed odlotem gromadzą się w większe stada.

Pożywieniem czajki są owady, dżdżownice, ślimaki.

Gatunek monogamiczny. Okres gniazdowania: marzec-kwiecień, maj. Samce żalosnym wołaniem odbywają loty tokowe. Samiec także wybiera kilka miejsc przyszłego gniazdowania, tworząc płytki dołek w ziemi, z których samica wybiera jeden.

Rodzina: Mewy

Mewa śmieszka (*Larus ridibundus*)

To jedna z najmniejszych rodzimych mew. To nie jedyna mewa z czarną głową w naszym kraju. Jest podobna do mewy małej i mewy czarnogłowej.

Występuje nad morzem oraz nad wodami śródlądowymi. Zimą można go spotkać także w miejskich parkach. Zimą można go spotkać w miejscach zrzutu ścieków do rzek, przy oczyszczalniach ścieków, nad zbiornikami przy elektrowniach. W Polsce poza obszarami górzystymi występuje na terenie całego kraju nad różnymi rodzajami wód.

To ptak wędrowny. Nasze mewy śmieszki zimują w zachodniej i południowej części Europy i północnej części Afryki. W zimie spotyka się na ogół populacje z północy.

Odzywa się wieloma głosami. W zimie można usłyszeć coś w rodzaju "ke ke", "pijee" podczas walki o pożywienie. Czasem także skrzecze. Podczas sezonu godowego mewy śmieszki kwilą i zawodzą, a także krzyczą, gdy znajdują się w koloniach. Charakterystyczny głos tej mewy, przypominający nieco śmiech, jest powodem takiej, a nie innej nazwy gatunkowej. W poszukiwaniu pokarmu pokonuje odległość nawet 30 km od kolonii. Można ją też spotkać na polach za ciągnikami.

Mewa śmieszka zjada bardzo zróżnicowany pokarm, głównie pochodzenia zwierzęcego, w tym owady, dżdżownice, niewielkie ryby, skorupiaki, mięczaki, odpadki, gryzonie, a także padlinę. Pokarm roślinny stanowi uzupełnienie diety. Mewy śmieszki kradną pożywienie innym ptakom.

Mewa śmieszka gniazduje kolonijnie (najczęściej około 100-1000 par), najczęściej na wyspach, rzadziej w przybrzeżnych zaroślach. Gniazda znajdują się gęsto obok siebie.

9. Rząd: Blaszkoziołe

Rodzina: Kaczkowate

Łabędź niemy (*Cygnus olor*)

Zasiedla podmokłe tereny nizinne, na jeziorach, stawach i rzekach. Upodobał sobie parki. Młode są szarobrzęde z szarym dziobem.

Przyloty łabędzi do kraju odbywają się już w końcu lutego. Odloty mają miejsce w październiku i listopadzie.

Pożywieniem są rośliny wodne i przybrzeżne.

Samiec i samica tworzą pary przez wiele lat. Buduje duże gniazdo w kształcie kopca z trzcin i innych roślin. Gniazdo o średnicy do dwóch metrów znajduje się blisko wody. Zbudowane jest z gałęzi, sitowia i tataraku.